

ELŐFIZETÉS:
 Egész évre . . . 6 ft.
 Fél évre . . . 3 ft.
 Negyed évre 1 ft. 50 kr.

A lap szellemi részét
 illető küldemények a
 szerkesztőnek, anyagiak
 a lap tulajdonosnak kül-
 dendők.

BÁCSKA.

MEGYEI KÖZÉRDEKŰ POLITIKAI KÖZLÖNY.

HIRDETÉSI DÍJ:
 egy 1 hasábos petit sor 10 kr.,
 többszöri hirdetésnél olcsóbb.
 Nyiltér sora 25 kr.
 Bélyegdíj minden hirdetésnél
 30 kr.

A hirdetések Bittermann
 Nándor könyv- és könyvnyomdá-
 jában és a szerkesztőnél fogad-
 tatnak el.
 Kéziratok nem küldetnek vissza.

Egyes szám ára 10 kr.

Megjelen minden kedden és pénteken.

Egyes szám ára 10 kr.

Piukovits József beszéde.

Zombor, 1898. december 8.

A Rakovszky-féle mentelmi ügy olyan sorsra került, mint a minő sorsot az ellenzék minden felfújásra alkalmas dolognak szánt. Alig érdemli meg az eset a komoly figyelmet s ime a parlamentnek mennyi idejét rabolja el. Alap nélkül és komoly ok nélkül nevezetességre vergődött.

Az ellenzékiek ebből az esetből gravament csináltak s bő szóradattal igyekeznek az egész nemzetet megtéveszteni.

Ámde vannak nekünk higgadt képviselőink is, a kik a komoly szabadelvűpártnak tagjai s a kik a nemzetnek komoly informátorai minden egyes kérdésben. Így történt ez a jelen esetben is. A nagy lúhbó ismét nevezetessé vált s a súlyos gravamen összetörpült. Mert tiszta vizet öntöttek a pohárba a szabadelvűpárt szónokai, a kik állást foglaltak a mentelmi bizottság javaslata mellett s teljes világításba helyezték az immár odiosus ügyet.

Az ügynek az ország előtt való teljes megvilágításához nagyban hozzájárult Piukovits József a kernyajai kerület országgyűlési képviselője. Ő maga is a mentelmi bizottság tagja s mint ilyen részt vett a mentelmi bizottság határozatának meghozatalában. Képviselőházi felszólalását a higgadság és komolyság jellemzik; széles látókörrel, a kellő tárgyilagossággal és meggyőző érveléssel mutatta ki, hogy mennyire helyes a mentelmi bizottság határozata.

Az általános helyesléssel fogadott beszéd szószerint így hangzik:

T. képviselőház!

Mint a mentelmi bizottságnak szerény tagja, engedelmet kérek a t. Háztól, hogy a tárgyalás alatt levő kérdéshez röviden hozzászóljak. (Halljuk! Halljuk!) Mikor a parlamentáriszmus még ifjúkorát élte, a kormányok Európaszerte úgy tekintettek az intézményre, mint valamely veszedelmes testületre, a mely tőlük a legfontosabb szabadságjogokat kicsikarta. Folytonosan törtétek is kísérletek a különböző kormányok részéről a parlamenti működés megbénítására, a mit leginkább azzal vélték elérhetni, hogy hatalmi eszközökkel az egyes parlamenti tagok működését, függetlenségét befolyásolni kívánták, különösen azokét, a kik a szabadságjogok leglelkesebb szószólói voltak és a kiket hatalmi eszközökkel terrorizálni igyekeztek. Természetes, hogy a parlamentek védekeztek az ilyen kísérletek ellen és azt hiszem, hogy a mentelmi jognak statuálása a kormányok hatalmi tulkapásai elleni védekezésre vezethető vissza és a parlamentek különböző biztosítékokkal iparkodtak jogaikat körülbástyázni. A jogfejlődés későbbi folyamán keletkezett csak a mentelmi jognak az a része, a melynek tartalmát a védekezés képezi azon támadások ellen, a melyek az egyes parlamenti tagokat magánosok részéről érhetik.

Kétséget nem szenved t. Ház, hogy Rakovszky István képviselő urnak mentelmi ügye az első pont alá tartozik. Előre bocsátom t. Ház, hogy teljes tudatában vagyok annak, hogy a mentelmi jog a parlamentnek egyik legfontosabb joga, a mely ha megóva nincsen, könnyen az egész parlamenti működés illuzióriussá válhatik és azok közé tartozom, a kik a mentelmi jogot akkor, a midőn annak hatóság elleni megvédéséről van szó, a lehető legkiterjesztőbb értelemben kívánjuk magyarázni. Ezen az alapon leszek bátor a kérdést megvizsgálni és eltekintek egészen az „audiatur et altera pars” elvétől is, mert feltétlenül megbízom Rakovszky István t. képviselőtársam jóhiszeműségében és az előadottakból is képes vagyok magamnak véleményt konstatálni.

T. képviselőház! Három döntő fontosságú monumentumot szándékozom megbírálni. Az első kérdés, a mely előttem felmerül az, vajjon egyáltalában szándékozott-e Rakovszky István képviselő urat képviselői kötelességének teljesítésében a rendőrség meggátolni, avagy felsőbb utasítással járt volna-e el ekként. En azt hiszem t.

képviselőház, hogy erre a felelet más, mint tagadó, nem lehet. Ez az eset ki van zárva. Olyan kormány, mely ilyen expedienshez folyamodnék, hogy életét meghosszabbítsa, ma már, hála Istennek, Magyarországon egy napig sem állana.

Eltekintve a szándéktól, a mely kizártnak látszik, azt hiszem, egyáltalában nem is lehetett alkalmas a rendőrségnek az eljárási módja arra, hogy nemcsak Rakovszky István képviselőtársamat, hanem bárkit is közülünk képviselői kötelességének teljesítésében akár terrorizálhatott, akár megakadályozott volna. (Nagy zaj. Elnök csenget.) Igen különböző természetű emberek lehetnek, de kizártnak tartom azt a lehetőséget, hogy ebben a Házban olyan ember üljön, a ki megijedjen akkor, a mikor kötelességének teljesítéséről van szó. És a kik a Háznak ezen az oldalán ülünk, inkább vagyunk hajlandók a felett panaszkodni, hogy Rakovszky István t. képviselőtársamban tulságosan pezség a vér, mintsem lehetségesnek tartjuk azt az esetet, hogy akármilyen rendőri közeg, akár terrorizálni, akár képviselői kötelességének teljesítésében őt akadályozni képes volna.

A harmadik és legfontosabb kérdés, t. Ház, nézetem szerint az, hogy tényleg megakadályoztatott-e t. képviselőtársam Rakovszky István, képviselői kötelességének teljesítésében? Vizsgáljuk meg nyugodtan a kérdést. Mi történt? A rendőrkapitány Rakovszky István t. képviselőtársam ellen kiadta az elővezetési, vagy a mi teljesen mindegy, az elfogatási parancsot. Két igen t. képviselőtársam, Perczel Béni és Szóts Pál, őt hivatalosan legimitálják, mert nevét vonakodott megmondani. Erre a rendőrkapitány az elfogatási parancsot nem effektuálja, ezt visszavonja és Rakovszky István t. képviselőtársam nyugodtan folytatja utját a Házba. (Zaj a bal- és szélső baloldalon.)

Kérem, t. Ház, annak az elfogatási parancsnak visszavonása talán nem történt olyanformán, mint a normális viszonyok között bizonyára megtörtént volna, de gondoljunk arra az általános izgatottságra, a mely azokban a napokban uralkodott, és a mely izgatottsághoz talán a t. közbelépő képviselő urak is heveskedésükkel némi tápot szolgáltatottak. (Egy hang balfelől: Nagy-szerű! Szégyelje magát!) A tény az, hogy ebből a kellemetlen incidensből nem származott más következmény, mint hogy Rakovszky István t. képviselőtársam bizonyos késedelemmel érkezett ide a Házba, (Derűltség a bal- és szélső baloldalon.) de én helytelennek tartom azt a felfogást, hogy a képviselői kötelesség teljesítését bizonyos cselekményeknek á la minute való elintézésétől vagy el nem intézésétől tegyük függővé, a szerint bíráljuk meg.

Az pedig, hogy a jelen konkrét esetben mi-csoða befolyással volt az Rakovszky István ur kötelességének teljesítésére, különösen ha tekintetbe vesszük az akkori parlamenti szituációt, hogy ő néhány pernyi késedelemmel érkezett ebbe a Házba, azt én igen t. képviselőtársam higgadt megítélésére bízom.

Mielőtt szerény felszólalásomat befejezném, t. Ház (Halljuk! Halljuk!) még csak bátor vagyok azt kijelenteni, hogy a mentelmi bizottsági ülés előtt a jelen ügyről az igen t. miniszterelnök ural nem beszéltem; sokkal inkább el van foglalva, hogy sem minden egyes kérdésben vele beszélni lehetne. De t. Ház, még abban az esetben is, ha vele a dolgot megbeszéltem volna, ebben semmi gáncsolni valót nem találnék. Mert sokkal kevésbé illusztris férfiak nézetét is örömmel fogadom, ha arról van szó, hogy magamnak objektív véleményt formáljak valamely fontos kérdésben és mindig nagyon sajnálom, valahányszor a parlamenti szituáció oly izgalmas, hogy nem tarthatom alkalmasnak az igen t. ellenzéki képviselő urakkal is, a hol számos jó barátom is van, az egyes kérdéseket megelőzőleg megbeszélni. De t. képviselőház, az előadóval sem volt alkalmam a kérdésről beszélni, nem is járultam hozzá az ő véleményéhez. Utalok továbbá arra, hogy a szabadelvűpártnak két általam igen t. tagja és azt hiszem, rendíthetetlen tagja, Kubinyi és Kabos t. képviselőtársaim, a bizottsági ülésben ez ellen-

zék igen t. tagjaival szavaztak. (Felkiáltások a baloldalon: Nagyon helyes!) Sőt maga a bizottság nagy tekintélyű és nagy tudományú elnök kijelentette a leghatározottabban, hogy ő a jelen esetben a mentelmi jog eklatáns megsértését látja. Ezekre azért utalok, t. Ház, hogy dokumentáljam, miszerint a mentelmi bizottság többségét akkor, mikor szavazatát leadta, se párttekinet, se pártfegyelem nem vezette. (Ugy van! Ugy van! jobbfelől.) Vezérelt bennünket, t. képviselőház, a jogegyenlőség elve akkor, mikor nem tudtuk lelkiismeretünkkel megegyeztetni azt, hogy a jelen esetben a mentelmi jog megsértését a mi nézetünk szerint konstatáljuk és ugyancsak a jogegyenlőség elve vezérelt akkor is, midőn a bizottság jelentését tudomásul veszem. (Élénk helyeslés jobbfelől.)

A szabadelvűpárt akciója. Az egész nemzet helyesléssel kíséri azt az akciót, a melyet a szabadelvűpárt indított meg. A kisebbség féltelenségével szemben tényleg nincs más eszköz hátra, hogy az államélet egyensúlyát a komoly többség fentarthassa. Örömmel fogadja tehát mindenki a Tisza Kálmán javaslatát, a melyet a szabadelvűpárt zöme nyújtand be a képviselőház elé. A javaslat szószerint így hangzik:

1. §. Felhatalmaztatik a kormány, hogy arra az esetre, ha az 1899. év négy első hónapjában viselendő közterhekről és fedezendő állami kiadásokról szóló törvényjavaslat 1898. évi december 31-éig törvénynyé nem válnék, az államháztartás érdekében szükséges teendőket az ebben megállapított határok közt intézze. Felhatalmaztatik továbbá a kormány, hogy arra az esetre, ha a magyar-osztrák monarchia két államának kormányai által megállapított kiegyezési javaslatok ugyancsak az év december végéig törvényhozási elintéztést nem nyernének, az azokban tárgyalt ügyekre nézve a teljes viszonzosság biztosítása esetében a mostani állapotot fentartsa.

2. §. E törvény érvénye 1899. évi december 31-éig tart, de előbb is megszűnik az államháztartással kapcsolatos ügyekre nézve, amint az 1899. év négy első hónapjában viselendő közterhekről és fedezendő állami kiadásokról szóló törvény megalkottatott; a többi ügyekre nézve pedig akkor, amikor azokat illetőleg a törvényhozás másképpen intézkedett. E törvény végrehajtásával a kormány bizatik meg.

Sándor Béláné.

Egy köztisztelőben állott, mindenki által becsült, derék urnó hunyta le örök álmra a szemeit. Elköltözött örök időkre az élők sorából, maga után gyászt, szomorúságot és fájdalomtól megtört szíveket hagyva hátra; halálával igaz, őszinte és mély részvétet keltve a nagy közönség minden rétegében.

Sándor Béla, volt főispán neje szül. Jáger Lujza ma reggel 3 és 4 óra között jobblétre szendertült. Ez a szomorú hír járta be ma a kora reggeli órákban a várost.

Bár már napok óta tudta mindenki, hogy a derék urnó súlyos betegen fekszik, mégis szinte hihetetlennek tetszett a lesújtó hír; mindenki sietett meggyőződést szerezni; elég volt, hogy megpillantsuk a gyászházon lengő óriási fekete zászlót s már is tudtuk, mit jelent anuak bús lobogása. Halált jelent, egy nemes lélek elköltözését; és jelenti közéletünk egyik legtekintélyesebb alakjának mély fájdalmát.

Sándor Béláné valóságos női eszménykép volt; a mit a költők a nőről általában s a mit különösen a hitvesről és az anyáról álmodtak ideális lelkük műveiben, azt mind egyesítette szívében és lelkében az elhunyt urnó. Finoman, nemesen és magasatosan érző szív, gyöngéd lélek és ideális gondolkozásmód kalauzolták az életen keresztül.

Ezelőtt 33 esztendővel lépett házasságra a most mélyen sujtott, a fájdalomtól megtört férjével. A hosszú idő alatt a legboldogabb családi életet éltek. A közélet terén olyan nagy szerepet betöltő férjnek há osztályosa és gyöngéden szerető társa volt. A hitvesi gyöngédség

és szeretet minden elképzelhető paránya meg volt az elköltözöttben, úgy, hogy Sándor Bélát a közelet gondterhes útja mindig a legboldogabb családi tűzhelyhez vezette.

A legboldogabb családi életet csak egyszer érte gyász és szomorúság, a mikor egyetlen kis fiacskájukat ragadta el a halál. Annál nagyobb szeretettel, az anyai szív minden melegével ragaszkodott az elhunyt egyetlen leányához, ki most a legjobb anyát gyászolja benne.

Az elhunyt urnó minden szépnek és jónak ideális hive volt. A zombori nőegylet védnökijét veszíti el benne; mint ilyen a jótékonyaság terén mindig az első között volt. A zombori tűzoltó-egylet mélyen tisztelt zászlóanyját gyászolja.

Sándor Béián, a mélyen sujtott férjen kívül, Tárcazy Dezsőné sz. Sándor Erzsike az édes anyját, Tárcazy Dezső az anyósát és öz. Jéger Sándorné szül. Gottlieb Berta a leányát kísérik örök nyugalomra.

A temetés holnap délután fél 4 órakor lesz; a drága halottat a helybeli róm. kath. sírkertben helyezik örök nyugalomra. Az engesztelő szentmise áldozat pedig folyó hó 12-én délelőtt 9 órakor tartatik meg a helybeli róm. kath. templomban.

A mélyen sujtott férj, gyermek, vő, édes anyja, valamint a nagyszámú rokonság fájdalmát enyhítse az a tudat, hogy a közönség őszintén érzett, igaz részvétellel állja körül a ravatalt és kíséri ki örök pihenőre az elhunytat.

A család a következő gyászjelentést adta ki:
Sándor Béla nyug. főispán maga és leánya Tárcazy Dezsőné szül. Sándor Erzsike és ennek férje Tárcazy Dezső főszolgabíró nevében; valamint özvegy Jéger Sándorné szül. Gottlieb Berta fájdalomtól megtört szívvel tudatják, hogy a legjobb feleség, anyja, anyós és gyermek: Sándor Béláné szül. Jéger Lujza 1898. évi december hó 9-én reggeli 3 órakor életének 50-ik és legboldogabb házasságának 33-ik évében, a halotti szentmisek átjatos felvétele után jobblétre szenderült. A boldogult bült tetemei folyó hó 10-én, délután fél 4 órakor fognak a Szent Rókus sírkertben örök nyugalomra tétetni; az engesztelő szentmise-áldozat pedig folyó hó 12-én délelőtt 9 órakor fog a róm. kath. plébánia templomban megtartatni. Zombor, 1898. december 9-én. Béke hamvaira!

Nyilvános számadás

Öfelsége Erzsébet királyné szobrára Zombor városához bérkezett adományokról.

Városi tisztikar gyűjtőivén.

Trischler Ferenc 10 frt, Gertinger Pál 10 frt, Thursky Jenő 5 frt, Walter Nándor 1 frt, Pocsay Sándor 2 frt, Szabó László 2 frt, Latinovits Szaniszló 2 frt, Auth György 2 frt, Lang Gyula 5 frt, Czervenkó Sándor 1 frt, Bugarszky Miklós 1 frt, Konyovits Péter 1 frt, Gergurov Milán 2 frt, Szaubern Antal 50 kr, Schiffer Lajos 50 kr, Krizsán István 30 kr, Firány Alajos 50 kr, Moits Sándor 1 frt, Pestalits József 50 kr, Dukker Pál 2 frt, Schäfer Ferenc 50 kr, Römer Manó 50 kr, Koczár Ernő 1 frt, Laloszevits Miklós 30 kr, Szolovics Mátys 1 frt, Hanzemann Kálmán 50 kr, Gromilovits János 50 kr, dr. Dimitrievits Bránko 2 frt, Gyurisits György 3 frt, dr. Poppovits István 3 frt, dr. Daninger Adam 3 frt, dr. Huber József 1 frt, Vuits György 1 frt, Pekanovits Sándor 10 kr, Bikár Vazul 1 frt, Sztójits Arkád 50 kr, Szabó Sándor 1 frt, Karnász Kálmán 50 kr, Szende Géza 30 kr, Heinecz Kálmán 2 frt, Stebler Sándor 50 kr, Matzitz Lajos 1 frt, Aradszky György 1 frt, Gallé Dániel 2 frt, Duchon Béla 5 frt, Vukiesevits Péter 1 frt. Összesen 82 frt 30 kr.

Ipartestület gyűjtőivén.

Ipartestület 25 frt, ifj. Husveth István 1 frt.

Polgári kaszinó-egylet ivén.

Polgári kaszinó-egylet 25 frt.

Róm. kath. iskolaszék gyűjtőivén.

Pfálz Jakab 1 frt, Muzsik István 1 frt, Littvay Péter 50 kr, Petényi József 50 kr, Szolovics Márton 50 kr, Temunovits József 1 frt, Czikler Gyula 50 kr, Falcione Lőrinc 1 frt, Kalesán János 50 kr, Thum Vince 50 kr, Denk Emilia 20 kr, Bergerné 1 frt, Matusek 50 kr, Jung Ignác 50 kr, Huszár Erzsébet 50 kr, Valentini Cecilia 50 kr. Összesen 10 frt 20 kr.

A „Miaszsonyunkról“ nevezett iskolánékné gyűjtőivén.

Hauke Ilona 50 kr, Trischler Emma 50 kr, Weisz Gizella 50 kr, Grün Róza 20 kr, Szohr Hermína 15 kr, Rákossy Ilona 20 kr, Krevénka Emma 20 kr, Karl Ilona 10 kr, Grünberger Stefánia 20 kr, Felervary Aranka 10 kr, Sztójits Maria 20 kr, Seitz Anna 20 kr, Matzitz Anna 20 kr, Schneckenberger Jozefa 25 kr, Hoss Anna 10 kr, Tibor Ilona 20 kr, Proll Erzsébet 20 kr, Völlveiter Eva 20 kr, Raab Jolánka 50 kr, Nyuly Katinka 10 kr, Tegze Jolán 20 kr, Szolovics Maria 8 kr, Sztójits Etelka 20 kr, Czikler Flóra 15 kr, Fischer Ilona 30 kr, Tegze Margit 30 kr, Radnay Margit 30 kr, Várossy Klementin 1 frt, Schmitz Aranka 51 kr, Holl-nder Gizella 30 kr, Grün Lujza 20 kr, Bachrach Livia 20 kr, Koch Maria 15 kr, Michels Margit 50 kr, Nagy Maria 2 kr, Hoffmann Ilona 5 kr, Guzsvari Fanny 20 kr, Eckert Mariska 10 kr, Sztójits Zsófia 20 kr, Modesz Aranka 15 kr, Szilberhorn Katica 20 kr, Kuntits Erzi 5 kr, Schneckenberger Lujza 25 kr, Jóvanovits Matild 50 kr, Jóvanovits Lema 50 kr, Szobka Katalin 5 kr, Langer Izabella 10 kr, Metz Józsa 15 kr, Pocsay Maria 50 kr, Niekil Vilma 15 kr, Esztergany Margit 50 kr, Szondy Maria 30 kr, Drakulits Ivánka 30 kr, Fischer Szidónia 50 kr, Berghenthal Zseni 20 kr, Rupolt Lujza 20 kr, Uhlmann Anna 50 kr, Iskolánékné 3 frt 14 kr. Összesen 18 frt.

A felső kereskedelmi iskola gyűjtőivén.

Zsulyevits Ernő 5 frt, Novákovits Izidor 1 frt, Trencsény Károly 1 frt, Krump Vilmos 2 frt, Prokópy Imre 2 frt, Abraham Dávid 50 kr, Bader Bertalan 10 kr, Baumann Emil 30 kr, Betnár Béla 20 kr, Bogó Dezső 25 kr, Bugarszky Nénád 20 kr, Buzsáky Károly 20 kr, Dickmann Ferenc 30 kr, Fejes Antal 30 kr, Friedmann Abraham 15 kr, Gráf Mihály 10 kr, Herczog József 20 kr, Kaufmann Arthur 30 kr, Kráhl Aladár 10 kr, Krausz Mor 10 kr, Lederer Gyula 15 kr, Löw Ernő 50 kr, Novák Antal 05 kr, Peschke Károly 50 kr, Rell Lajos 30 kr, Scheinberger József 10 kr, Schnitzer Mátys 30 kr, Spitzer Jenő 52 kr, Vuits András 25 kr, Wiesel Zoltán 50 kr, Beyer Ernő 30 kr, Bokor A. Rezső 30 kr, Boromisa Ernő 30 kr, Csernyus Gergely 30 kr, Dickmann Antal 10 kr, Gál Endre 30 kr, Gráber Éde 30 kr, Gerhardt Ervin 10 kr, Grosits Dezső 30 kr, Halász Imre 30 kr, Herczog Izidor 30 kr, Horvátovics Ferenc 30 kr, Karakasevits Milivoj 10 kr, Knefely Ernő 50 kr, Klemm Ferenc 50 kr, Kókay György 10 kr, Kovács József 05 kr, Kanzer Otmar 30 kr, Lefkovits Sándor 05 kr, Neugebauer Béla 15 kr, Milkó Izidor 30 kr, Piery Antal 50 kr, Pletikoszits Sándor 10 kr, Rácits György 20 kr, Raisz Sándor 51 kr, Rezsny Aladár 30 kr, Szauber Sándor 30 kr, Spreitzer Ferenc 50 kr, Schön Samu 30 kr, Schlagetter Pál 50 kr, Scherer József 20 kr, Stefanovits Szilárd 20 kr, Steinfeld Benő 20 kr, Zsibory István 25 kr, András Nándor 20 kr, Bagó István 15 kr, Czeznér János 10 kr, Diener Jenő 20 kr, Engel Adolf 10 kr, Fratriesevits István 20 kr, Goldfahn Elemér 25 kr, Ingusz Lajos 10 kr, Weidinger Frigyes 25 kr, Jakobb Árpád 20 kr, Jakóby Jenő 20 kr, Kókay Károly 20 kr, Krix Antal 10 kr, Lakatos Károly 25 kr, Ligety Győző 10 kr, Löwy Izidor 25 kr, Marschall Emil 10 kr, Márkus Sándor 50 kr, Niewel Sándor 13 kr, Stern Árpád 15 kr, Sztójits István 20 kr, Tápay Gyula 10 kr, Zweig István 10 kr. Összesen 31 frt.

A zombori exportgőzmalom részvénytársaság gyűjtőivén.

A részvénytársaság 25 frt.

A törvényhatósági bizottság gyűjtőivén.

Fejér Gyula 10 frt, Heindhofer Róbert 5 frt, Koczár Zsigmond 10 frt, dr. Czvetkovits Péter 2 frt, Bikár Simon 5 frt, Konyovits Mladen 1 frt, Konyovits Simon 1 frt, Bikár Jakab 1 frt, Loógó Mátys 1 frt, Mero Simon 3 frt, Gruits Trifun 1 frt, Lugumerszky Plató 1 frt, Szaubern Károly 1 frt, Mikósy Imre 3 frt, Bruck Adolf 50 kr, Ugy Mihály 1 frt, Francl Mór 1 frt, dr. Nikolits György 1 frt, Laloszevits Jakab 2 frt, Józits György 2 frt, Loógó József 1 frt, Radisevits Sándor 1 frt, dr. Grüner Samu 5 frt, Henneberg Sándor 1 frt, dr. Alföldy Árpád 1 frt, Koszanits Szilárd 1 frt, Weidinger Sándor 1 frt, Ast Nándor 5 frt, dr. Fratriesevits Ast Vince 2 frt, Falcione Gusztáv 5 frt, dr. Drakulits Pál 5 frt, Konyovits István 2 frt, Hameder Károly 1 frt, dr. Pavlovits Jenő 1 frt, Bittermann Nándor 1 frt, Loógó Simon 1 frt, dr. Zák István 5 frt, dr. Konyovits Dávid 1 frt, Kandler József 50 kr, Ehrlich Nándor 1 frt, Gráf Nikáz 2 frt. Összesen 96 frt.

Ujdonságok.

A királyné emlékére. A Ferenc csatorna vonalmenti tisztviselői kara és személyzete a maga körében 80 frt 50 krt gyűjtött a királyné szobrára. Az összeget, mely lapunkhoz küldött be, ezennel nyugtatjuk. Az adakozók névsorát jövő számunkban közöljük. — A zombori adóhivatal tisztikara az Erzsébet-alap javára 11 frtot küldött be lapunknak. Részletes kimutatást jövő számunkban közlünk.

Vármegyei közgyűlés. Bács Bodrogh vár megye törvényhatósági bizottsága — mint értesülünk — folyó hó 22-én rendes közgyűlést tart.

Bizottsági tagok választása. A városi törvényhatósági bizottság választás alá eső tagjainak fele részre folyó évi december hó 14-én újból fog megválasztatni; választási helyekül a Belvárosban a városbáza, Felsővárosban Lukits Antal (Csibrák féle) vendéglő helyiség, Cservenkában Konyovits Mladen (Ratár) vendéglője, Bánáthban a „Két fekete lóhoz“ címzett vendéglő és végre Szelenosében a Matzitz-féle vendéglő jelöltnek ki. Választói joggal bírnak mindazok, kik az 1898. évre érvényes választók névjegyzékében felvéve vannak. A törvényhatósági bizottság legtöbb adófizető tagjainak névjegyzéke tájékozás végett Gyurisits György városi főjegyző hivatalos helyiségében közszemlére kitéve van.

Ügyvéd-egyleti hírek. A zombori ügyvéd-egylet választmánya a napokban telt tartott Szilágyi Mór elnök lakásán. A választmány tagjai közül ott voltak: dr. Czvetkovits Péter, dr. Bruck Armin, dr. Falcione Nándor, Paul Kálmán, dr. Strasser Lajos, dr. Gombos Ignác, dr. Alföldy Árpád. A választmány elhatározta, hogy a zombori igazságügyi palota érdekében beadott ügyvédegyeleti kérvény elintézését meg fogja sürgetni a miniszternél. Több felmerült kérdés eldöntése után végül elhatározatott, hogy a december 18-iki kamarai választásoknál leendő részvételre a tagok fel fognak hivatalni.

Községi birói állás szervezése. Zombor szab. kir. város közönsége folyó évi november hó 30-án tartott rendes közgyűlésében egy községi birói állást évi 900 frt fizetéssel és 100 frt lakbérpótlékkal szervezvé, ezen határozat folyó évi december hó 7-étől számítva 30 napon át Gyurisits György városi főjegyző hivatalos helyiségében közszemlére kitétetett, ott a hivatalos órák alatt betekinthező és ellene felelőbbségek ugyanazon idő alatt a városi tanácsoshoz címezve benyújthatók.

Gyászír. Horvátovits Sztipót és családját súlyos csapás érte; a nagy családnak feje, öz. Friedrich szül. Havranek Katalin folyó hó 6-án Palánkán életének 67. évében elhunyt. A temetés általános részvét mellett folyó hó 7-én d. u. fél 4 órakor ment végbe. A család a következő gyászjelentést adta ki: Alulírottak fájdalomtól megtörve tudatjuk egy a saját, mint a nagyszámú rokonság nevében a hön szeretett anyja, testvére és anyós öz. Friedrich szül. Havranek Katalinnak élete 67. évében rövid, de nehéz szenvedés után folyó évi december hó 6-án reggeli 5 órakor az Urban történt gyászos elhunytát. A drága halott földi maradványai szerdán, folyó hó 7-én d. u. fél 4 órakor fognak a helybeli róm. kath. temetőben örök nyugalomra helyeztetni. Az engesztelő szentmise áldozat szerdán, folyó hó 7-én d. e. 10 órakor tartatik meg a palánkai plébánia templomban. Német-Palánka, 1898. dec. 6. Béke poraira! Horvátovics szül. Friedrich Fáni, Friedrich Sándor, gyermekei. Helbich szül. Havranek Amália, Kiss szül. Havranek Teréz, Czerves szül. Havranek Fanny, Havranek János, testvérei. Horvátovics Sztipó, veje. Friedrich Katalin, Friedrich Vilma, menyei. Horvátovics Tunica, Horvátovics Iván, Horvátovics Milica, Horvátovics Aladár, Horvátovics Feri, Horvátovics Laci, Horvátovics Margit, Horvátovics Sándor, Horvátovics Pisti, Friedrich Katica, Friedrich Stefánia, unokái.

Vívóiskola Zomborban. Amint értesülünk, Chappon, a híres vívómester legközelebb Zomborban vívó iskolát szándékozik nyitni. Az érdeklődők dr. Sajtós Samunál, a „Zombori Sport-Egylet“ titkáranál nyerhetnek bővebb értesítést.

Nemzeti Szövetség Zentán. A Zentai Nemzeti Szövetség december 4-én vasárnap tartotta meg alakuló közgyűlését. A központ képviselőiben leutaztak: Herczeg Mihály dr. elnök, Komlóssy Ferenc dr. orsz. képviselő, Kriváchy Géza dr. ügyvezető igazgató. A vasuti pályaháznál Zenta város egész intelligenciája várta a vendégeket, élén Buday Dezső dr. polgármesterrel, ki a város nevében üdvözlő beszédet mondott, mire Herczeg elnök válaszolt. A vendégek ezután a városba vonultak. Délután 4 órakor volt az alakuló közgyűlés és a helybizottság diszgyűlése az Eugen-szálló nagytermében, a mely egészen megtelt a város és környék előkelőségeivel. Elsőnek öz. Solymos Béláné a helybizottság elnöke beszélt, üdvözlőlvén a központ képviselőit, mire Herczeg Mihály dr. elnök válaszolt, ismertette a Nemzeti Szövetség humánus és bazaaros céljait s az eddig elért eredményeket. Ezután Buday Dezső dr. polgármester fejtette ki a Zentai Nemzeti Szövetség programját. A közgyűlés Kriváchy Géza indítványára hódoló táviratot küldött a királynak, miat a Szövetség első alapítójának. Közgyűlés után fényes lakoma volt Mikosevits Kanut főszolgabíró vendégszerető házában. Este fényes hangversenyt rendeztek a Szövetség javára, a melyen közreműködött Inkei Gizella fővárosi énekesnő, továbbá Rezsny Aurel, Molnár Géza. Ugy a helybizottság megalakítása, mint a hangverseny rendezése öz. Solymos Béláné érdeme. Hangverseny után tánc volt reggelig.

Érdekes végtárgyalás. A gyűjtögetás miatt letartóztatott Sztójkovics Zakariás büntetőjében a kir. törvényszék büntető tanácsa holnap d. e. tartja meg a végtárgyalást.

Föltámadtak a „Pokol“ lovagjai. Im két éve már elmúlt annak, hogy a „Pokol“ lovagjai oly vig estéket szereztek a fiatalaság számára; most ismét előkerültek az „Alvilágból“ s életjelt adtak magukról a hosszú, csendes álm után. Ki ne emlékezne arra a ritka szép estékre, amiket a „Pokol“ lovagjai rendeztek, kik semmiféle áldozatoktól vissza nem riadtak, csak hogy annál sikerültebb legyen a mulatságuk. Jótékonyaságukról is adtak életjelt, mivel a helybeli humánus intézetek részére kisebbszerű összeget adományoztak. Nemsokára ismét együtt lesz ez a vig társaság; megnyílnak a „Lucifer“ kapui és kezdődik a dárúdó. Folyó évi december hó 11-étől kezdve minden vasár- és ünnepon a „Pokol“ vendéglő emeleti termeiben táncfűzérték rendeznek 60 fillér beléptidj mellett. A táncfűzérték a helybeli cigányzenekar adja meg a talp alá valót az ifjúságnak. Csak előre „Pokol“ lovagjai! (Ha olvasóink netán már nem tudnák, úgy megmondjuk, hogy a Pokol lovagjai alatt helybeli derék iparos és kereskedő ifjúságunkat kell érteni. Szerk.)

Nagy idők tanuja. Megemlékezünk már arról, hogy Késmárky Kálmán, Gara község orvosa meghalt. Az elhunyt orvos az 1848/49-iki szabadságharcnak egyik legfiatalabb vitéz honvéde volt. Tizenhárom esztendősen korában állt be a honvédek közé. Izmos, kifejlett fiú volt és atyjának, Késmárky Józsefnek, a tisztánnevelési kerület tanácsosának példáját követte. Az öreg Késmárky mint nemzetőr százados esett el a szőregi csatában. Fiából is vitéz katona lett és a Bács Földvár mellett vívott ütközetben annyira kinttette magát, hogy káplárrá léptették elő. A szabadságharc után egy ideig bujdosott, majd pedig elvégezte a gyógyszerészi kurzust és Budapesten segédeskedett. Ez alatt az idő alatt megszerelte az orvosi diplomát is és előbb Tarcslra, majd pedig Garára, szülőfalujába került orvosnak. Itt halt meg december elsején hatvannégy éves korában.

Hirdetmény. Zombor szab. kir. város közönsége folyó évi november hó 30-án tartott rendes közgyűlésében a városi gyalogőrmeester évi lakbérilletményét 60 frtban megállapítván, ezen határozat f. évi december hó 7-étől számítva 30 napon át Gyurisits György városi főjegyző hivatalos helyiségében közszemlére kitétetett, ott a hivatalos órák alatt betekinthező s ellene felelőbbségek ugyanazon idő alatt a városi tanácsoshoz címezve benyújthatók.

Kisiparosok géperő használata. A kisiparosok műhelyeiben lényegesen megkönnyíti a géperő használatát a kereskedelemügyi miniszter f. évi 41655. számú rendelete, mely a kisebb gőzmotorokat kiveszi a hatósági felügyelet alól és azok használói nem kötelezettek, hogy gépészt, vagy képesített kezelőt alkalmazzanak. Az idézett rendelet így szól: „Értesitem a címet, hogy a m. kir. belügyminiszter ural egyetértőleg a kisipar érdekében a kazánügyi kormányrendelet 1. §-ának 2. bekezdéséből a tűzfűtletre vonatkozó megszorítást töröltem, úgy, hogy jövőben oly gőzfűtletzők, melyeknek tartalma legfeljebb 100 liter és a melyeknek gőznyomása 10 légkörnyomást meg nem halad — tűzfűtlettelik nagyságára való tekintet nélkül — hatósági felügyelet és ellenőrzés alá nem tartoznak. Ugyancsak a kisipar érdekében megengedem, hogy oly gőzfűtletzők, melyek 6 cm. vagy ennél kisebb külső átmérőjű forrásokból vannak összeállítva s nyújtanak, tűzfűtletűk nagyságára való tekintet nélkül, egészen 150 liternyi ürtartalomig használhatassanak a nélkül, hogy hatósági felügyelet vagy ellenőrzés tárgyát képeznek. A fentebbi feltételeknek megfelelő gőzfűtletzők tehát víznyomási próba és ellenőrzési szemle alá nem esnek és sem gőzfűtletzők, sem pedig a hozzájuk tartozó gőzgépek mellé képesített kezelők alkalmazása nem kötelező. E kedvezmények azonban csak azon esetre bírnak érvényesül, ha a gőzfűtletzők a hivatalbeli elődöm által 1891. évi október hó 31-én 69832. szám alatt kibocsátott körrendeletben előírt biztonsági felszerelvényekkel bírnak, vagyis, ha azok a használati nyomásra szerkesztett biztonsági szeleppel és egy feszélymérővel vannak felszerelve. Ennek, valamint az ürtartalomnak megállapíthatása végett az ily gőzfűtletzők üzembe vétel előtt az illetékes kazánvizsgáló biztostnak bejelentendők, ki ezen rendelet határozatainak megfelelő gőzfűtletzők használatba vételére szóbeli engedélyt ad s annak jelétül a biztonsági szelepet és emeltyüt lebélyegzi.“

Halálozás. Pansics Fábán szabadkai földbirtokos, folyó hó 5-én, életének 43 ik évében szívzselhűdésben hirtelen elhunyt.

Az ötödik házasság. Kétségkívül a legritkább esetek közé tartozik, hogy egy ember ötször nőtüljön. Ezzel dísekedhetik Simioni János torontali fakereskedő és háztulajdonos, a ki a napokban vezette oltárhoz ötödik feleségét. Simioni még csak 60 éves és előbbi négy nejétől 22 gyermeke volt, a kik közül néhányan még iskolába járnak.

Halálos szerencsétlenség. Biró István, az ó-kanizsai Rónai-féle gőzmalom fiatal alkalmazottja, aiban találta örömét és legnagyobb szórakozását, hogy falatozás közben — szigorú tilalom dacára — közel szokott állani a nagy kerék által örült sebességgel hajtott szijhoz; de ezt a kedvtelését drágán fizette meg a napokban, mert a szij elkapta s oly nagy erővel sujtotta a falhoz, hogy egy pillanat alatt szörnyet halt.

Kaufmann S. utóda helybeli jönevű kereskedő cég a mai számunkban hirdetés tesz közzé, a melyben kiterjedt üzletét ajánlja. A hirdetésre felbivjuk olvasóközönségünk figyelmét.

Művészet és irodalom.

A „Vasárnapi Ujság“ december 4-iki száma 28 képpel s a következő tartalommal jelent meg: I. Ferencz József életéből (arcképekkel). — Költmények: „A század végén“ Szabolcska Mihálytól; „Névtelen betegség.“ Finnból fordította Bán Aladár. — Regénytár: „Kadocsa Akos.“ Regény. Irta Vértesi Arnold. (Neogrady Antal rajzaival.) „Enriquez.“ Kaliforniai elbeszélés. Irta Bret Harte. Angolból fordította S. A. (Képekkel). — „Az Oceánon.“ (Részlet az amerikai-spanyol háborúból) Irta Virter Ferencz. — „Volt-e őse?“ Irta Jókai Mór. — „Óriási távcső Párisban.“ — „A legmélyebb bányák.“ — „Hagenbeck állatkereskedése.“ — „Magyar művészek kiállítás a Múcsarnokban“ (képekkel Benzur, Innocent, Jendrassik, báró Mednyánszky, Mannheim, Ujváry és Zemplényi Tivadar festményei után és arcképekkel).

Pauer Gézáról. — „Az édes“ (képpel a népszínház előadásáról). — „A debreczeni színészet száz éves jubileuma“ (képpel). — Recht Sándor hegédűművész (arc-képpel). — Irodalom és művészet, Közintézetek és egyetek, Sakkjáték, Képtalány, Egyveleg stb. rendes heti rovatok. — A Vasárnapi Ujság előfizetési ára negyedévre 2 frt, a „Politikai Ujdonságokkal“ együtt 3 frt. Megrendelhető a Franklin-Társulat kiadóhivatalában. (Budapest IV., egyetem-utca 4.) Ugyanítt megrendelhető a „Képes Néplap“, a legolcsóbb ujság a magyar nép számára, félévre csak 1 frt 20 kr.

CSARNOK. A MŰVÉSZETRŐL.*)

Tisztelt hölgyeim és uraim!

Én megvallom, felolvasás helyett eljöttem Szegedre egy bizalmas beszélgetésre. Eljöttem pedig azért, hogy hirdessem az eszménynek a kultuszát és a mit elvégeztem a templomban, folytatam itt. A templomban hirdetem a legfőbb eszményt, a melytől származik minden más eszmény.

A művészet léleknevelő dolog és eszköz, mivel ezt az eszményt sejteti az emberrel és annak a végtelen eszménynek, a mit csak lelkünk sejt, nincs is anyagilag más kifejezője, mint a művészet. Ez az anyagot keresztül mindig valami isteni tulajdonságot szemléltet, legyen az akár jószág, akár szépség, akár erény, akár egyszerűség, akár harmónia. Szóval mindazok a nemes tulajdonságok, a melyek az ember lelkét megragadják, a melyek az embert megnevelik és a melyek az embert egy pillanatra megindítják. Már pedig tudjuk, hogy az ember tisztá örömet, igazi boldogságot nem talál másban, mint abban, a mi az ő szívet egy pillanatra megindítja, — legyen az a természet szépsége, mondjuk: a művészet által bemutatott szép, — a mi a szívet egy pillanatra megeleveníti, a mi magabizalmat idéz elő és a mit az ember csak akkor érez, a mikor művészeti dolgokkal foglalkozik.

Sajnos, hogy a mi magyar társadalmunkban az ember talál ugyan művészeket, de csak nagyon keveset. Nem is veszem ezt rossz néven. Minálunk mindennel foglalkoztak, a férfi- és nőneveléssel egyaránt, csak művészettel nem. Holott oly dolog ez, a mely az emberben művelti azt az eszményt, hogy: a léleknek szüksége a szép. Ezt nálunk sem az ifjúságban, sem a társadalom közszellemében nem találjuk meg.

A mi közszellemünk sajátságos egyoldalúság, a mely politikai szemlélettel van tele. (Helyesítés.) A társadalomban minden ember politizál. Ha összejönnek egy körben, női társaságban, nemsokára különválnak. Az egyik rész elkezd beszélni a házi körülményekről, barátnőiről. És a férfiak rögtön ismeretlen nagyságokat vonnak bele a politikába, mert olvasták az egyik újságban, hogy ez, vagy az a képviselő szellemesen közbeszólt. (Eljenzés.) És így esetleg azok a képviselők, a kik felmennek egyetlen egyszer a Házba, azok Magyarországon beszéd tárgyai. De hogyha egy művész — mondjuk egy festő — beleönti lelkének összes ambícióját, teremtő erejét vásznába vagy a képebe, vagy a poémájába, azt közzé teszi, — hát Magyarországon a nevet sem ismerik. Elolvassák a szépirodalmi lapban a polemiát. Megolvassák a lapok művészi rovatában a művész alkotásáról szóló ismertetést. Hogy milyen a kép, szép-e, vagy nem szép, azt a közönség nem látja. Meg csak másolatban sem, de nem is kíváncsi rá.

Az iskolában pedig abszolút hiányzik a művészi nevelés. Ez az oka annak, hogy nálunk az izlés nem fejlődik. Művészi szeretetünk abban áll, hogy tudjuk, hogy minden házban van butor és a butor mellé kell egy kép is. Sőt, hogy arányos is legyen, izlés kell ehhez. Ide nagyobbat kell felakasztani, amoda is egy nagyobb kell, hogy pendantok legyenek. De azzal már nem törődnek nálunk az emberek, hogy milyen legyen az a kép. Egyforma az előtte, hogy műkereskedő előtt eredetnek tetszik-e, színyomatok az, vagy aquarell-festmény?! Ezért van azután az, hogy a kisebb városokban a kisáruáruoktól veszik a képeket vagy a vigécektől. Így például bemegy valaki a főispánnak a szobájába és látja, hogy ennek a falán ugyanaz a kép van, a mi a borbély szobájának a falán. Csak a rámban van a különbség, hogy egyik diszesebb, mint a másik. (Tetszés.) Mindegyik igaz tulajdon. Csak az a különbség, hogy az egyik színyomatokban utánoz munkát produkál. Ha a nyugati intelligens ember végig megy a falvainkon és városunkon, azt mondja: Nagyszerű ez a magyar nép. A nők kitűnően értik a konyhát. De ha művészetéről beszél az ember, akkor az idegen rögtön zavarba jön. Franciaországban, a hol minden szálonban, minden társaságban, a hol hölgyek is jelen vannak, vagy azokban a kiállításokban, a melyek minden héten megnyílnak, beszélnek művészekről, a művészi dolgokról és tessék meghinni, ezért olyan fejlett az izlés Franciaországban. Annnyira kifejlődött ez, hogy az egyszerű cseléd-leány oly izléselesen meg tudja kötni és feltűzni a csokrákat, hogy a legegyszerűbb ruhát is diszesebbé teszi. Itt affébe lát az ember az utcasarkon, olyanok ezek, hogy nem szennyezik be a falakat, hanem tiszták lesz. A francia munkás meg nem nézi, ha meg nem találja benne a művészi léleknek ama ambícióját, a mely nem tisztán kézi munka, vagy rajz, hanem lélekkel megcsinált dolog. Ugyanazt az érzést kelti föl az ilyen az emberben, a milyet az affiche-csináló érzett.

Ha a művész teremt, mindig bizonyos nemes gerjedelemben jön. Akkor érzi az ember, hogy: a testemen kívül van lelkem is. Hogy az a lélek, a mely bennem van, érzi, hogy valamit ki akar fejezni. Hányszor van az, hogy nem tudom kifejezni, ha jó gondolatom van, de nem tud keresztül jönni az anyagon! Ha beleönti lelkét a teremtő művész alkotásába, a szemlélő ember szintén megérzi ezt. Mily hatást kelt ilyenkor a mű a szemlélőben. Először elnézi. Aztán észrevétlenül lép a szívébe valami melegség. Vagy megindítja, vagy föllekesíti. Az a különbség a művészi alkotások közt, hogy minél jobban nézi az ember az igazi művészt, annál csodásabb lesz a műdarab előtte.

Ezért tisztelt hölgyeim, nekem igazán az a célom, hogy Magyarországon egy nagy, tartós művészi életet kell teremteni. Megmondom az okát, hogy miért. Először

*) Irt a szegedi Dugonics-társaság ülésén felolvasta Hock János.

kérem, több humanizmust, több izlést, több szívet kell bele vinni abba a meghasonlott társadalomba, amelyben osztálygyűlölség és felekezeti gyűlölség lakozik. Olyan tulajdonokat kell bele vinni, amelyek egyszersmind a magyar genének nagy tiszteletet szereznek. Mert tessék elhinni, hogy nagyon hatalmas teremtő erő van a magyarban. Hogy erre nézve példát hozzak föl, elmondok itt egy esetet. Előző két évvel Münchenben volt 13 magyar piktor-növendék az akadémiában. Ebből a 13-ból 12 jutalmat nyert. Megjegyzem, hogy 24 pályadíj volt kifizetve és pályáztak 84-en vagy 83-an, nem tudom bizonyosan a számot. Tehát 12 díjat nyert. Lássuk, — bár most a bécsiekkel nem jó barátok vagyunk — hogy pártolták a magyar piktorokat. Ha hazajönnek ezek a művészek, letörnek. Az ember keresi őket. A közönség a közönyös, a közönség nem törődik velük. Pedig nincs igaz. A közönség törődne velük, ha alkalmat nyújtanának annak a közönségnek, hogy a művészettel megismerkedjék. Ezért nagyon helyesen tette a kormány, — Wlassics miniszter ért, — hogy újabb időben be akarja hozni a művészet nevelését az iskolákba és hozzá kapcsolni az előadásokhoz, nem mint külön tantárgyat. Mert valakit a művészetre kathedrálból megtanítani nem lehet. Azt érezeteni kell. Ugy csináljunk, ahogy csinálnak Franciaországban ezek a műhistórikusok vagy művészettel foglalkozó esztétikusok. Bemutatják a szobrot, hogy: tessék megnezni, mi benne a szép. Megmondják, hogy itt és itt keresse. Aki nem találja meg magától, annak hiába beszél az ember.

Kezdjük tanítani az ókor történetében. Ott, ahol a művészet elemi dolgokat produkált. Ott, ahol a nemzetes kezd hozzátapadni a művészethez. Mert valamilyen az egyenlőség is elválaszthatatlan a művészettől, úgy az egyenlőség is, — fejleszteni kell az iskolában ilyen módszerrel a művészetet. Én sem felejttem el, hogy a Lonoreba mikor béletem, — 14. Lajos korabeli butorzatú teremben foglalt helyet, aki be akart jönni, — a legutolsó napzámós, a zubbonyos munkás helyet foglalt ott a legelőkelőbb társaságban. És akkor bejött a tanár. Nem tartott különös előadást, mert az nem ér semmit. Mikor valaki elveket jelent ki, mikor valaki fölül az ékesszólásnak nagy emelvényére és ott frázisokat szól a világnak, — ez a közönségre nem hat. Előadásról csak a filz vesztudomást. És a tanár megmutatta neki a szobrot, reá vetette egy egyszerű vászonra. Sohsem felejttem el, hogy egy régi templom oszlopfejét mutatta be még a Merovingek korából. Es az volt érdekes, hogy a francia művészet hogy kezd nemzetivé lenni, hogy viszik bele nemzeti tulajdonságukat. Hogy a keresztény felfogásba hogyan játszik bele a latin felfogás. Emlékszem rá, hogy az egyszerű kőmunkás, aki kifaragta, nem volt nagy művész, mégis az ő művészi érzékével bemutatta, amin Adam és Eva a fa alatt állanak. A kép alakjai, mondhatnám, esetlenek.

A művészi mindig elválaszthatatlan a jó művészi alkotásoktól. Mert a naivitás ismertető jele a művészeteknek. És jön az egyszerű kőmunkás munkájában a bűnhődés. A kőfaragó az ő esze járását fejte ki. Ott Adam az asszonyt elveri. Mert ő nem kereste másképp a bűnhődést. Így képzelte magának: Ha bűnt követtem, nohát most gyere! (Derűtlenség.) Onnantól fogva mutatta be sorba, hogy fejlődik a szobrászat, ugyszólván világhírre emelkedve. Mondhatom még a régi jó formákat, azt a 14. századbéli stílt mindenben utánozza. Ott az asztalon éppen óriási kandalláberek voltak. Régi olaj volt benne. És abban az aranynyal díszített fényes teremben beszélt hallgató közönségének.

Szegényli az ember, hogy külföldön egy egyszerű műiparos sokkal szakavatottabban szól a művészethez, mint minálunk a legelőkelőbb körökben. Csak egy példát mondok. Egyszer a Konoreban, — ott ahol a szobrok korszakok szerint vannak felállítva és a hol nincs meg a szobor, másolatban mutatják be, — egyszer csak magyar szó ittötte meg a fületem. No hál' Isten. Megörültem, hogy nem a Maulin rougeba megy el a magyar, hanem megnézi a szobrokat. Vézna volt az asszony, természetes az ember. Nézik a szobrokat. Kíváncsi voltam, hogy milyen műértően szólnak majd. Azt mondja az asszony: Ott az gipsz! Nem gipsz, — feleli a férfi — hanem márvány! Azután tovább haladnak. Közben rámutatva a szoborra, mondják: Ez gipsz! Ez márvány! Ez gipsz! Ez márvány! (Derűtlenség.)

Vége aztán beértek egy külön terembe. Itt volt a milói Venusz szobra. A legszebb szobor, ami a világon létezik. A női báj úgy ki van fejezve ebben az alakban, hogy igazán sirva fakad előtte az ember. Így csinált Tain is, aki így tanított: Nézzék! Ha önök is úgy meglesznek hatva, ha önöket is megihletti az e szoborban megnyilatkozó eszmény, akkor sirjanak vélem együtt. A legszebb szobor ez, amelyről Heine utolsó pillanatában azt mondta, hogy: Vigyetek oda! No biztos, hogy ez meg fogja őket hatni! Kezdi az asszony: Nézd, az a szobor, amelyiknek az egyik karja hiányzik, már messziről meglátszik, hogy márvány! Erre az ura: Az se ér semmit. Le van a keze törve. (Derűtlenség.) Kérem, ez nevétséges, de elszomorító.

Luxemburgban láttam, mikor vasárnap bevitt a műterembe a munkás fiait, hogy nézzék Lefarsnak az alakját, megmutatta nekik, hogy ez a naturalizmus uttörője, ez a mi büszkeségünk. Ugy beszélt ez az ember, hogy házában csakugyan megszegyenitene egy műkritikust. Szükséges, hogy keltsünk az országban egy erős, tartós mozgalmat. Mert elválasztható a nemzet kultusza a nemzet emelkedésétől. Joggal elmondhatjuk, politikai célzás nélkül — mert annak itt nincs helye — hogy társadalmi közszellemünkben bizonyos lanybaság észlelhető. Az önzés mellett, mely mindent a világon megmérgez, sohasem teremthet nagyott az ember a társadalom részéről. Oda hősök, önfeláldozó lelkek kellene, akik áldoznak a közjóért, csakis ilyen ember tud tenni valamit a nemzetért. Akár uttörője legyen, hadvezér, aki feláldozza becsületét, vérért, mindenét, hogy a nemzetének használjon, minden igaz nagyság sorsától a földön elválaszthatatlan volt a fájdalom.

Látjuk, hogy a mi társadalmunkban bizonyos megalkuvás, bizonyos szervilis hajlamok jelentkeznek. Azért, mert az eszméket nem tisztelik. Az a fő, hogy kinek mi hasznot hoz valami eszelekrés. A társadalmi kötelezettséget nem érzi magában. Ugy vagyunk, kérem, általában. A fa leveleinek is a fához való viszonyában van jelentőségük, a levél magában nem ér semmit. Így egy embernek természetesen nem csak akkor kell áldozatot hozni, mikor az neki hasznot hajt, hanem akkor

is, mikor ő erkölcsi kötelességet teljesít és egy eszménybe beleviszi lelkesedését.

Ennek pedig, az eszmény kultuszának, nincsen más módja, mint a művészi izlés. Magyarországon valahánykor lelkes volt, hazafias, ideális eszméket vitt előre, akkor mindig virágzott a művészet is. Mikor a század elején a szatmári béke után terjesztették a nemzetből minden nemzeti erőt és német közszellem kezdett elbatalmasodni, amely Máraia Terézia korában ugyszólván agyonnyomni akarta a nemzetet, — költőink voltak, akik belelehelték hazafias lelkesedéstük azokba a rossz versekbe. Rosszak voltak ezek a versek, de volt egy érdemük, hogy megtanítottak lelkesedni. Ezek hozták létre azokat a törvényeket, melyekre büszkén tekint vissza Magyarország.

És jött a reakció. Jött ugyszólván a pacifikálás és a napoleoni törekvések elnyomása. Látjuk, hogy Magyarországon a nemzeti szellem elsatnyul, elhervad, mint a virág. És a nyomorult színészek műveltséget hirdettek, megépítették azokat a fészereiket. Ezek templomok voltak, szentélyek, hol eszméi hévvel terjesztették a magyar nyelv kultuszát. 45-ben, a 60-nas években, 67-ben ismét erős nemzeti szellem uralkodott, Barabás, Márkó, Lotz, Székely és Munkácsi voltak művészeink. Ezek kiirtották a nemzetből a sovinizmust. Megtanítottak bennünket arra, hogy ellentétbe ne jöjjünk a hatóságokkal. Ezek a nagy művészek kimentek, mint a fecske, mint a költő madár. Itthon nem jól érzik magukat! Azért repültek ki innét!

Nos hát, tisztelt közönség, mindezek után én nagy jövőt remélek a magyar művészetre nézve. Ha egyes vidékeken, egyes városokban a közönség megalkotja a maga körében az ő műpártoló központját és Budapestről az ilyen központokba el volt hanyagolva a művészet, behozzák a vidékre a kiállításokat, nevelik a vidéket és nem csupán az látja az illető tárgyat, aki felrándul Budapestre abban az időben.

És ezen központok eljese Szeged. Hiszen első városa ez ugyszólván Budapest után az országnak. És okvetlenül szükséges, hogy itt az eszmények kultuszának erős művészetet teremtsünk. Mert higgyék el, a magyar anya ezzel nagy kötelességet rójjá le hazája iránt.

Magyarországon a külfölddel nem tud versenyezni iparban, nem tud versenyezni tudományban, sem más dologban, mert a külföld évszázados műveltségével megelőzött bennünket, de van egy dolog, amelyben versenyezni tudunk. Ez a művészi erő. Mert ez nincs a nemzetek kulturképességéhez hozzáfűzve. Midőn a nemzet fejlődik, mikor az eszmék iránt meg van benne a naivitás, fejlődik a művészet is. Ezért nagy a renaissance művésze is. És ez a magyar faj oly erős művészi géniuszokat produkál, hogy virágzó lesz a művészetünk. És az anyák teljesítsék a műpártolás kötelességét! Tanítsák gyermekeiket, oltásák gyermekszívükbe a művészetet. Higgyék meg, hogy önmaguknak használnak ezzel legjobbat. Ha a gyermek szívet megnevelítették, soha sem fogja durvaság elragadni meg egyik, sem másik anyja, a haza iránt. (Lelkes éljenzés és taps.)

Felolvas szerkesztő:

Dr. BALOGHY ERNŐ,

köz- és váltó-üggyvéd.

Laptulajdonos és kiadó:

BITTERMANN NÁNDOR.



Vonatok indulása és érkezése Zomborban. Az október hó 1-től érvényes vasúti menetrend szerint Zomborban a következő időkben érkeznek, illetve indulnak a vonatok:

1. Szabadka felé indulás: Reggeli 6 óra 46 perckor személyvonat, déli 11 óra 54 perckor személyvonat és esti 8 óra 35 perckor vegyesvonat.
2. Szabadka felől érkezés: Reggeli 6 óra 45 perckor vegyesvonat, délutáni 3 óra 34 perckor személyvonat és esti 8 óra 34 perckor személyvonat.
3. Gombos felé indulás: Reggeli 6 óra 55 perckor vegyesvonat, délutáni 3 óra 41 perckor személyvonat, és esti 8 óra 41 perckor személyvonat.
4. Gombos felől érkezés: Reggeli 6 óra 39 perckor személyvonat, déli 11 óra 47 perckor személyvonat és esti 8 óra 25 perckor vegyesvonat.
5. Baja felé indulás: Reggeli 7 óra 05 perckor személyvonat, délutáni 4 óra 05 perckor vegyesvonat.
6. Baja felől érkezés: Reggeli 6 óra 25 perckor vegyesvonat, délutáni 3 óra 23 perckor személyvonat.
7. Újvidék felé indulás: Hajnali 2 óra 55 perckor vegyesvonat, délutáni 3 óra 51 perckor személyvonat.
8. Újvidék felől érkezés: Reggeli 6 óra 30 perckor személyvonat, esti 7 óra 17 perckor vegyesvonat.

HIRDETÉSEK.

Irnok kerestetik.

Szép írásu irnokot keresek állandó alkalmazásra. Sajátkezűleg irt s a jelentkezőnek eddigi alkalmaztatását, magaviseletét s nyelvismeretét igazoló okmányokkal ellátott ajánlkozások hozzám **folyó hó 15-éig** küldendők be.

Dr. Szabó József,

hódsági kir. közjegyző.

1111. ss.
kig. 1898.

Pályázati hirdetmény.

Bulkesz községében üresedésbe jött és havi utólagos részletekben kifizetendő évi 240 frt javadalmazással összekötött gyalogrendőri állásra pályázatot nyitok.

Mindazokat, akik ezen állást elnyerni óhajtják, felhívom, hogy szabályszerűen okmányolt pályázati kérvényeiket folyó évi december hó 14-ig nálam okvetlenül benyújtsák.

Palánka, 1898. évi november hó 28-án.

Lichtneckert,
szolgabíró.

3-2

1104. szám.
kig. 1898.

Pályázati hirdetmény.

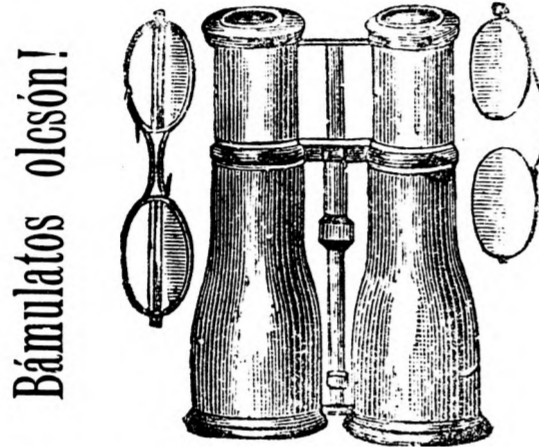
Alulírott község elöljárósága elbocsátás folytán két gyalogrendőri állásra ezennel pályázatot nyit; felhívja pályázni óhajtokat, miszerint szabályszerűen felszerelt kérvényeiket folyó évi december hó 10-ig bezárólag alulírott község elöljáróságához nyújtsák be, mivel a később érkezők figyelembe vételni nem fognak.

A községi gyalogrendőr javadalmazása egyenkint évi 200 frt havi utólagos részletekben, rubát és teljes felszerelést a község adja.

Vilováu, 1898. évi november hó 26-án.

Knezevich József, Medakov Vlada,
h. jegyző. 3-3 II. bíró.

Részletfizetésre is!



Bámulatos olcsón!

Bámulatos olcsón!

Színházi és tábori látcsövek.

Színházi Lorgnok.

Arany szemüvegek és csiptetők.
Aranyozott (ezüst) szemüvegek, csiptetők.

Szobadisz hőmérők.

Fényképezeti gépek és kellekek.

Allandó javítóműhely.

TELTSCHE GÁSPÁR,

optikai és mechanikai műintézete

ZOMBOR.

2-1

1188. szám.
kig. 1898.

PÁLYÁZATI HIRDETMÉNY.

Borsód községben leköszönés folytán üresedésbe jött egy gyalogrendőri állásra ezennel pályázatot nyitok. Felhívom az ezen állást elnyerni óhajtokat, hogy kellően felszerelt kérvényüket alulírt község elöljáróságánál 1898. évi december hó 15-ig nyújtsák be, mert később érkező kérvények figyelembe vételni nem fognak.

Ezen állás javadalmazása évi 240 frt havi utólagos részletekben Borsód község pénztárából és szabad lakás. A megválasztott köteles állását a választás megtörténte után azonnal elfoglalni és rubázatát saját költségén beszerezni.

Kelt Borsód, 1898. december hó 5-én.

Pilaszánovits,
jegyző.

Latinovits Lázár,
bíró.

Ki akar egyéves önkéntes lenni?!

Mindazon ifjak, kik az előirt iskolákat nem végezték, előkészítettségükre és foglalkozásukra való tekintet nélkül megszerezhetik az egyéves

ÖNKÉNTESI JOGOT.

A ki már sor alatt állott, elkészt.

SZÜLETÉSI ÉV KÖZLENDŐ

Programot ingyen és bérmentve küld:

LICHTBLAU ALBERT

a katonai-iskola igazgatója
DEBRECZENBEN.

Felügyelő: **MAYER ADOLF,**

10-5 cs. és kir. örnagy.

Intézet: Arany János-utca saját ház.

Ki akar egyéves önkéntes lenni?!

11395. sz.
tkvi 1898.

Arverési hirdetmény.

A zombori kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy Bács-Bodrogh megye átvétele végrehajtatójának Körper Frigyes végrehajtást szenvedő elleni 36 frt tőkekövetelés és járuléki iránti végrehajtási ügyében a zombori kir. törvényszék (a zombori kir. járásbíró) területén lévő, Ó Szivaccon fekvő, az ó-szivaci 1098. sz. tjkvben A. 1. sorsz. a. felvett 1/8 részben Körper Frigyes, 1/8 részben kiskoru Körper Krisztina, 1/8 részben kiskoru Körper Jakab és 1/8 részben kiskoru Körper Erzsébet nevében álló 8315. hr s 819. a. i sz ház és 400 □ öl beltelekből Körper Frigyes 5/8 ad részben megillető jutalékra az árverést 349 forintban ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte és hogy a fennebb megjelölt ingatlan az 1898-ik évi december hó 22-ik napján délután 10 órakor Ó Szivac községében tartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alul is eladatni fog.

Árverezni szándékozik tartoznak az ingatlan becsárának 10%-át készpénzben, vagy az 1881-ik évi LX-ik törvények 42-ik §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. november hó 1-én 3333 szám alatt kelt igazságügyi-ministeri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t. c. 170. §-a értelmében a bántpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Zomborban, 1898. évi október hó 3-án.

A zombori kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság.

Radány Péter,
kir. trvszéki bíró.

Hirdetmény.

Van szerencsém a n. é. község hecses tudomására hozni, hogy **Zomborban Párisi- és Gromon-utca sarkán, a takarékpénztár bérházában**

uri és női cipőüzletet

nyitottam, melyben kész áru mellett a főszűlyt különösen mértékszerűen megrendelésekre fektetem.

Elvállalok **uri-, női- és gyermek-cipők** elkészítését, a mai kornak megfelelő legjobb és legdivatosabb kivitelben.

Alapoz szakismeretem, melyet Budapesten elsőrangú cégeknek, mint szabász több éveken keresztül elsajátítottam, azon reményre jogosítanak, hogy tisztelt megrendelőim minden igényeinek meg fogok felelni.

Midőn a n. é. község szives pártfogását kérem, a legutányosabb és legpontosabb kiszolgálásról biztositom, maradám mély tisztelettel

12-7 **Gubicza György.**

3367. szám.
kig. 1898.

Pályázati hirdetmény.

Bács-Keresztúr községben leköszönés folytán megüresedett évi 300 frt fizetésű felszereléssel javadalmazott községi gyalogrendőri állásra pályázatot nyitok. Felhívom az ezen állást elnyerni óhajtokat, hogy kellően felszerelt kérvényeiket folyó évi december hó 31-ig alulírott elöljáróságához adják be, később érkezők figyelembe vételni nem fognak.

Bács Keresztúr, 1898. évi november hó 28-án.

3-3

Elöljáróság.

Pékház.

Emberemlékezet óta fenálló péküzlet, nagy vevőkörrel, olcsó házbér mellett **kiadó.** Bővebbet **Teltsch Gáspárnál** Zomborban.

5446. szám.
kig. 1898.

Pályázati hirdetmény.

Bács-Bodrogh vármegye Bikity községben leköszönés folytán üresedésbe jött segédjegyzői állásra pályázatot nyitok.

Ezen állás évi javadalmazása személyhez kötött havi előleges részletekben fizetendő 500 frtból áll.

Felhívom mindazokat, akik ezen állást elnyerni óhajtokat, hogy szabályszerűen felszerelt kérvényüket **évi december hó 15-ig** hozzám benyújtsák.

Baján, 1898. évi november hó 29-én.

Latinovits Gyula,
főszolgabíró.

2-2

Legnagyobb választék női- és gyermekfelöltőkben

Van szerencsém a nagyérdemű helybeli és vidéki közönséget értesíteni, hogy még ez év, vagyis

1898. évi május hó 1-én

az összes eddigi helyiségeimet

A SZENT-HÁROMSÁG-TÉRRE

(AZ EDDIGIEVEL SZEMBEN)

A ZRINYI ÉS GROMON-UTCA SARKÁN

(VOLT KAUFMANN-FÉLE EMELETES HÁZBA)

helyeztem át és azt a legnagyobb kényelemmel a **női felöltők, ugy a férfi-kalapraktárt** — melyeket tetemesen nagyobbítottam — elkülönítve rendeztem be.

Egyszersmind a nagyérdemű hölgyközönség becses tudomására juttatom, hogy a **bécsi és berlini** bevásárlási utazásomból hazaérkeztem, raktárom a közelgő **ősz** és **téli** idényre mindennemű

női- és gyermekfelöltőkben

a legújabb modellek szerint: **Jaquetták, Gallérok, Pellerinek, Radköpe yegek, Dolmán, Esőköpenyegek** a legnagyobb választékban megérkeztek és ezeknek megtekintésére a nagyérdemű hölgyközönséget ezennel meghívom.

Azonkívül legnagyobb választék mindennemű **ferfi-, fiu- és gyermekkalapokban: cylinder, claques; különlegességek ferfi- és flusapákban, valódi angol vadász-sapákban; saját készítményű utazó- és városi bundák, mentsikoffok, labzsák és utazócsizmák.**

Nők részére szőrméből sapkák, karmantyuk, vállgallérok és prémekek.

Főtörekvésem az eddig elért bizalmat továbbra is fentartani, a nagyérdemű közönségnek legolcsóbb és legpontosabb kiszolgálást biztosítva, ismételve figyelmeztetem, hogy elárúsító helyiségem kizárólag a **Szent-Háromság-téren**, (a régivel szemben) volt Kaufmann-féle emeletes házban van.

Teljes tisztelettel

KAUFMANN S. UTÓDA,
ZOMBOR, (Bácska.)

KAUFMANN S. UTÓDA,
ZOMBOR, (Bácska.)

Legnagyobb választék női- és gyermekfelöltőkben.

Zomber. Bittermann Nándor és fia könyv- és könyvnyomtatásból.